

Õili Kauküla õpetab juba oma õpilaste lapsi

Õili Kauküla on olnud õpetaja 40 aastat. Noorena läks ta 1955. aastal tööle 18. keskkooli Vabriku tänaval. 1957. aastast alates on ta õpetanud Gustav Adolfi Gümnaasiumi (endise nimega Tallinna 1. keskkooli) lapsi.

1957. aastal sai Õili Kaukülal 1. keskkooli 1. klassi juhataja. "Klassi olid valitud lapsed, kes ei olnud käinud lasteaias. Oli väga tarku lapsi ja neid, kes ei tundnud tähtigi," meenutab ta. Samas klassis alustas kooliteed linna-pea Jaak Tamm, kes oma õpetaja sõnul kuulus siis lugejate-laste hulka. Tollasest 44 õpilasest on kõrgkooli lõpetanud 22.

Õili Kauküla leiab, et enne olid lapsed distsiplineeritumad, võib-olla tänu koolivormi kandmise kohustusele: "Praegu käib igauks riides nagu tahab, aga kõigil ei ole maitset. Mõni koolivorm oli ju päris tore, näiteks punaseruudulised seelikud." Ilusaks peab ta ka endist algklasside sinist vormi. Praegusaja keskkoolitüdrukute liibuvad kintspüksid vanale õpetajale ei meeldi.

Pikki aastaid peeti õpetajatöös väga tähtsaks ideoloogiat. Iga nädal oli töö-plaani järgi pühendatud oktoobrilastele vmt. "Kui palju seda tegelikult tunnis käsitleti, oli teine küsimus. Luge-mispalad Leninist ja oktoobripühadest võtsime muidugi kõik läbi," räägib õpetaja endist aega meenutades. "Iseasi, kui palju keegi sellele punast ideoloogiat peale kleepis." Tundides, kus käis ministeeriumi kontroll, pidi ideoloogiline tase muidugi kõrge olema.

Palametsast Toometini

Pioneeriks astumise sundus kadus 1960. aastatel. Varem oli õpetajal suur pahandus, kui mõni laps organisatsiooni ei astunud. Siis levis hoiak, et "head" lapsed olid pioneerid, "halvad" võisid ka mitte olla.

Õpetajal on kahju, et skautlus või mõni muu noorteliikumine pole seni veel pioneeritööd asendanud. Pioneer-rinduse sildi all sisustati noorte vaba aega, õpetati telke üles panema, olid joonistamis- ja kokakoondused. Tänu pioneerilaagritele oli lastel, kuhu suveks minna. Praegu on paljud lapsed

40 aasta jooksul, mil Õili Kauküla õpetajana töötab, on eesti kool üle elanud igasuguseid aegu. Palju on muutuvat, palju on jäävat.

RAIGO PAJULA

ÕPETAJATE PÄEV

"linnas ula peal".

1970—1980. aastatel hakati õpetajalt rohkem ideoloogiliste teemade käsitlemist nõudma. Elsa Gretškina haridusministriks saamisega tugevnes venestussurve veelgi. Eriti hulluks läks olukord siis, kui vene keelt pidi juba esimesest klassist alates õpetama hakkama ja eesti keele oskust enam õpilastelt eriti ei nõutudki.

Muutused teisedki ained peale emakeele. Loodusõpetuse raamatus oli

Eestist vähe juttu, rohkem pidi õppima Nõukogude Liidu loodust. "See ei olnudki väga halb, sest lapsed õppisid tundma tundra ja taiga vööndeid, mis praegu loodusõpetuses kõrvale on jäänud," leiab Õili Kauküla asjas hea külje.

Ajalooramat on nüüdseks ümber tehtud, aga faktid ja aastaarvud on samad, neist mööda ei pääse. Ainult faktide mõiste tuleb ümber õppida.

Läbi aegade, kuni Tiia Toometi õpiku ilmumiseni, on eesti lapsed esimese tutvuse ajalooga teinud Hillar Palametsa õpiku järgi. Paljudele on

sealt eluks meelde sööbinud kapitalisti ja nuhi pildid. "Palametsa õpik oli oma aja stiilis, aga seal olid mõisted seletatud ja üldse oli see õpik loogilise ülesehitusega. Tiia Toometi ajalooõpik on hea, aga ei seleta, mida tähendavad näiteks sõnad revolutsioon ja streik."

Tänapäeva koolilapsed tohivad vahetundides vabalt mängida, nende vanemad aga pidid omal ajal koolikori-dorides kohustuslikus korras ringi-ratast jalutama. Klassijuhatajale on see kaasa toonud lisakohustusi, sest ka vahetundide ajal tuleb olla rakkas, organiseerida ritgmänge ning leida

sobivat tegevust nii vaiksematele kui lärmakamatele lastele. Vabadus toob kaasa pisut rohkem korrarikkumisi, nii mõnedki poisid käivad nurga taga "arveid klaarimas".

"Jultmusefilme on praegu rohkem, nii mõnigi poiss lubab teisele näidata, kuidas eilses filmis kakeldi," kahetseb õpetaja. Mõni laps kurdab, et isa peidetud dollarid varastati eile ära. Üldse on lastel praegu käes suuremad rahasummad kui vanasti, sest toidurahi on juba 130 krooni.

1950. aastate koolilapsed ei teadnud veel, mis asi on televiisor. Veel hulk

aega hiljemgi said lapsed suurema osa infost koolitunnis. Praegu on kombeks rääkida, et tänu koju tulvavale meedia-kanaleile on lapsed endisest palju teadmishimulisemad. "Algklassides see koolis välja ei paista," kinnitab Õili Kauküla. Ta leiab, et mujalt saadud info võib hoopis süsteemset õppimist segada. Ähmaselt kuuldu peetakse teadmiseks, õpitav kaotab uudsuse ning süvenemistahe kaob. Küll on teadmishimu kasv märgatav gümnaasiumi vanemates klassides, eriti õpimihimulised on matemaatika-füüsika eriklasside õpilased.

Aja jooksul on muutunud õpilased, on muutunud ka nende vanemad. "Varem olid keskeriharidusega lapsevanemad väga hoolsad," ütleb Õili Kauküla ja peab põhjuseks tahtmist võimaldada lapsele kõrgharidust, mis neil endal pärast sõda saamata jäi. "Nüüd on keskeriharidusega vanemad teistest suuremad rahateenijad ja neil ei jätku laste jaoks enam nii palju aega."

Õpilastest saavad kolleegid

Praegu näib, et kõrgharidusega vanemate lapsed jõuavad kaugemale. On mõistetav, et vanemad peavad raha teenima, aga seda raskem on õpetajal. See, kas vanem lapse kooliasjust hoolib, paistab õpetajale silma pidevalt vanema allkirjata päevikust ja tegemata kodutöödest. Tihti ütlevad lapsed, et ei saanud uut vihikut võtta, sest kodus lihtsalt ei olnud ühtki varuks.

Õili Kauküla õpilased on poliitikurjääri teinud Andrus Villem ja Andres Heinapuu, arst Mati Eivak, sportlane Marek Helinurm. "Ma pole olnud spordifänn, aga sportimist suutsin soovitada," rõõmustab ta. Paljud tema käe all õppinud on tulnud oma kooli tagasi õpetajana. Tihti on tema õpilasteks endiste õpilaste lapsed, neid nimetab ta oma lapselasteks.

Täna koguneb 32 Gustav Adolfi Gümnaasiumi pensionärist õpetajat oma kooli õpetajate päeva tähistama. Kohvitasside taga räägitakse minevikust ja tulevikust. Õpetajate päev on üle aastate jälle ausse tõstetud ja erineb teistest pikas argipäevade jadas.

EHA LAANEPERE